

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ È È ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή Νο 33191/02)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2005

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τις προϋποθέσεις, που καθορίζονται στο άρθρο 44 παρ.2 της Συνθήκης. Μπορεί να υποστεί τυπικές τροποποιήσεις

Στην υπόθεση È È κατά της ΕΛΛΑΔΑΣ

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), που συνεδριάζει στην αίθουσα του συμβουλίου, το οποίο αποτελείται από :

κ. Λ. ΛΟΥΚΑΙΔΗ, Πρόεδρο
κ. Σ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ
κα Φ. ΤΟΥΛΚΕΝΣ
κ. Π. ΛΟΡΕΝΖΕΝ
κα Ν. ΒΑΖΙΚ
κ. ΝΤ. ΣΠΙΛΜΑΝΝ
κ. Σ.Ε. ΓΙΕΜΠΕΝΣ, Δικαστές και
κ. Μ.Σ. ΝΙΛΣΕΝ, Γραμματέα Τμήματος,

Αφού συσκέφθηκε σε συμβούλιο στις 20 Ιανουαρίου 2005, Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.- Η υπόθεση ξεκίνησε με προσφυγή (No 33191/02) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, την οποία υπήκοος του εν λόγω

Κράτους, ο κ. Έ Έ («προσφεύγων») εισήγαγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 2 Σεπτεμβρίου 2002, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2.- Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από το Δικηγορικό Γραφείο Γ.Κ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ και εταίροι, που εδρεύει στην Αθήνα. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εντεταλμένους αντιπροσώπους της κ. ΑΠΕΣΟ, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κ. Δ. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ, Εισηγητή του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

3.- Στις 22 Οκτωβρίου 2003, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει τους ισχυρισμούς, που εκφράσθηκαν για τη διάρκεια της διαδικασίας στην Κυβέρνηση. Επικαλούμενο το άρθρο 29 παρ.3 της Σύμβασης, αποφάσισε να αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και της ουσίας.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ

4.- Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1929 και διαμένει στο Αίγιο. Είναι συνταξιούχος μέλος του διοικητικού προσωπικού των ελληνικών δικαστηρίων.

5.- Στις 12 Δεκεμβρίου 1994, ο προσφεύγων άσκησε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή, με την οποία ζητά να καταδικασθεί το Ελληνικό Κράτος στην καταβολή σε αυτόν του ποσού των 597.387 δραχμών (€ 1.753) σαν αποζημίωση, επειδή παρέλειψε να τον τοποθετήσει σε ανώτερη μισθολογική κλίμακα.

6.- Στις 29 Σεπτεμβρίου 1995, το Δικαστήριο δικαίωσε τον ενάγοντα (απόφαση Νο 15035/1995). Στις 23 Φεβρουαρίου 1996, το Ελληνικό Κράτος άσκησε έφεση κατά της προαναφερόμενης απόφασης.

7.- Στις 16 Απριλίου 1997, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών απέρριψε την έφεση (απόφαση Νο 1791/1997). Το Ελληνικό Κράτος άσκησε αίτηση αναίρεσης (αίτηση Νο 7571/1997). Η δικάσιμος ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας, η οποία ορίσθηκε αρχικά για τις 16 Νοεμβρίου 1998, αναβλήθηκε κατ' επανάληψη.

8.- Στις 19 Μαρτίου 2002, με την πράξη με αριθμό 461/2002, το Συμβούλιο Επικρατείας βεβαίωσε, ότι η αντιδικία είχε οικονομικό αντικείμενο κατώτερο των 2.000.000 δραχμών (€ 5.870 περίπου). Ως εκ τούτου, το Ανώτατο Δικαστήριο απάγγειλε την ακύρωση της διαδικασίας, σύμφωνα με το νόμο Νο 2944/2001 : ο τελευταίος, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 8 Οκτωβρίου 2001, απέκλεισε την προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας για τις αντιδικίες, το οικονομικό αντικείμενο των οποίων είναι κατώτερο του προαναφερόμενου ποσού.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

I.- ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

9.- Ο προσφεύγων ισχυρίζεται, ότι η διάρκεια της διαδικασίας αφήφησε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 παρ.1 της Σύμβασης, το οποίο διατυπώνεται με τον ακόλουθο τρόπο :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)».

10.- Η Κυβέρνηση αντιτίθεται στη θέση αυτή. Υποστηρίζει, ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν είναι υπερβολική και ότι τα δικαστήρια, που επιλήφθηκαν αυτής, αποφάνθηκαν μέσα σε λογικές προθεσμίες.

11.- Η προς εξέταση περίοδος ξεκίνησε στις 12 Δεκεμβρίου 1994, όταν το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών επιλήφθηκε της υπόθεσης και τελείωσε στις 19 Μαρτίου 2002 με την πράξη Νο 461/2002 του Συμβουλίου Επικρατείας. Διήρκησε, λοιπόν, επτά έτη, τρεις μήνες και επτά ημέρες και για τους τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A.- ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟ

12.- Το Δικαστήριο διαπιστώνει, ότι η προσφυγή αυτή δεν είναι προφανώς αβάσιμη, σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ.3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αυτό δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο अपараδέκτου. Πρέπει, λοιπόν, να την κρίνει παραδεκτή.

B.- ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

13.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι ο λογικός χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τα περιστατικά της ένδικης υπόθεσης και με βάση τα κριτήρια, που έχουν ήδη διαμορφωθεί νομολογιακά, όπως η πολυπλοκότητα της υπόθεσης, η συμπεριφορά των προσφευγόντων και αυτή των αρμοδίων αρχών καθώς και το αντικείμενο της διένεξης για τους ενδιαφερομένους (βλ. μεταξύ άλλων, ΦΡΥΝΤΛΕΝΤΕΡ κατά ΓΑΛΛΙΑΣ (GC), Νο 30979/96, § 43, CEDH 2000 – VII).

14.- Το Δικαστήριο επεξεργάσθηκε κατ' επανάληψη υποθέσεις, που αφορούν παρόμοια ζητήματα με αυτό της εν λόγω περίπτωσης και διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερόμενη υπόθεση ΦΡΥΝΤΛΕΝΤΕΡ)

15.- Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία, που του προσκομίσθηκαν, το Δικαστήριο εκτιμά, ότι η Κυβέρνηση δεν προβάλλει ως ισχυρισμό γεγονός ή επιχείρημα που μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του στο θέμα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά, ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι

υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Κατά συνέπεια, υπάρχει παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

ΙΙ.- ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ.

16.- Ο προσφεύγων ισχυρίζεται, στηριζόμενος στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ότι δεν έτυχε δίκαιης δίκης, επειδή το αίτημα, που υποβλήθηκε στα εθνικά δικαστήρια, επιλύθηκε οριστικά από το νομοθέτη και όχι από τα αρμόδια δικαστήρια. Ιδιαίτερα, ισχυρίζεται, ότι ο νόμος Νο 2944/2001 επηρεάζει άμεσα την επίλυση της διαφοράς. Ο νόμος αυτός εφαρμόστηκε, κατά το χρόνο, που η προσφυγή του εκκρεμούσε ήδη ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

17.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι έχει δεχθεί, πως οι διατάξεις, που αφορούν τη διαδικασία μπορούν να εφαρμοσθούν αμέσως στις τρέχουσες διαδικασίες, χωρίς αυτό να θίγει το δικαίωμα πρόσβασης των ενδιαφερομένων στο δικαστήριο (βλ. μεταξύ άλλων, ΜΠΡΟΥΑΛΛΑ ΓΚΟΜΕΖ ΝΤΕ ΛΑ ΤΟΡΡΕ, Απόφαση της 19 Δεκεμβρίου 1997, Συλλογή Αποφάσεων 1997 – VIII, σελ. 2956, §§ 35-39). Σε κάθε περίπτωση, σε ό,τι αφορά την παρούσα υπόθεση, διαπιστώνει ότι το Ελληνικό Κράτος, ασκώντας αίτηση αναίρεσης ξεκίνησε τη διαδικασία ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας, η οποία, στη συνέχεια, ακυρώθηκε, δυνάμει του νόμου Νο 2944/2001. Επομένως, κι αν υποθέσουμε ότι υπήρχε πρόβλημα πρόσβασης στο Συμβούλιο Επικρατείας, αυτό θα ήταν σε βάρος του ίδιου του Κράτους και όχι του προσφεύγοντα. Στην πραγματικότητα, ο τελευταίος θα επωφεληθεί της ακύρωσης της διαδικασίας και της επικύρωσης της απόφασης επί της έφεσης, που δικαίωσε την αίτησή του.

Ο προσφεύγων δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί θύμα παραβίασης του δικαιώματός του πρόσβασης σε δικαστήριο.

18.- Κατά συνέπεια, το τμήμα αυτό της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί, σε εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III.- ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ Νο 1.

19.- Ο προσφεύγων παραπονιέται, επίσης, ότι η ακύρωση της διαδικασίας από το Συμβούλιο Επικρατείας έθιξε το δικαίωμά του σεβασμού της περιουσίας του, όπως εγγυάται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου Νο 1.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

20.- Το Δικαστήριο παρατηρεί, ότι η ακύρωση της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας δεν επηρέασε την ισχύ της απόφασης του Πρωτοδικείου, που χορηγεί αποζημίωση στον αιτούντα. Στην πραγματικότητα, επειδή το Κράτος δεν μπόρεσε να ακυρώσει την επίδικη απόφαση ούτε ενώπιον του Εφετείου, ούτε ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας, ο προσφεύγων είναι κάτοχος οριστικής αξίωσης εναντίον του. Ο τελευταίος δεν δικαιούται να ισχυρισθεί, ότι επήλθε προσβολή του δικαιώματός σεβασμού της περιουσίας του.

21.- Κατά συνέπεια, το τμήμα αυτό της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί, σε εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

IV.- ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

22.- Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης
«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των

συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση».

A.- ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

23.- Ο προσφεύγων διεκδικεί € 10.000 σαν ηθική αποζημίωση.

24.- Η Κυβέρνηση δηλώνει, ότι η βεβαίωση της παράβασης θα αποτελούσε από μόνη της επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Εναλλακτικά, λαμβάνοντας υπόψη το οικονομικό αντικείμενο της διαμάχης (βλ. προαναφερόμενη παράγραφος 5), εκτιμά, ότι το ποσό, που πρέπει να χορηγηθεί στον προσφεύγοντα δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα € 500

25.- Το Δικαστήριο εκτιμά, ότι ο προσφεύγων υπέστη βέβαιη ηθική βλάβη. Αποφασίζοντας με δίκαιη κρίση, με βάση το άρθρο 41 της Σύμβασης, του χορηγεί € 1.000, πλέον των φόρων επί του ποσού αυτού.

B.- ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

26.- Ο προσφεύγων ζητά, επίσης, € 5.024,80 για τα έξοδα και τις δικαστικές δαπάνες, που πραγματοποιήθηκαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει αποδεικτικό έγγραφο ή σημείωμα αμοιβών. Βεβαιώνει, ότι, δυνάμει προφορικής συμφωνίας, που συνάφθηκε με το Δικηγορικό Γραφείο, που τον εκπροσωπεί ενώπιον του Δικαστηρίου, θα πρέπει να καταβάλλει € 3.000 στο τέλος της διαδικασίας.

27.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντα είναι υπερβολικές και αδικαιολόγητες. Εκτιμά, ότι το ποσό, που πρέπει να χορηγηθεί για το λόγο αυτό, δεν πρέπει να υπερβαίνει τα € 200.

28.- Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση των εξόδων και των δικαστικών δαπανών με βάση το άρθρο 41 προϋποθέτει, ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και,

επιπλέον, εύλογα ως προς το ύψος των επιτοκίων τους (ΙΑΤΡΙΔΗΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ (δίκαιη ικανοποίηση) (GC), No 3110/96, § 54, CEDH 2000 – XI).

29.- Επειδή πρόκειται για έξοδα και δαπάνες, που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ήδη, ότι η διάρκεια της διαδικασίας μπορούσε να προκαλέσει αύξηση των εξόδων και δικαστικών δαπανών του προσφεύγοντα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ότι πρέπει, λοιπόν, να ληφθούν υπόψη (βλ. μεταξύ άλλων ΚΑΠΟΥΑΝΟ κατά Ιταλίας, απόφαση της 25 Ιουνίου 1987, σειρά Α, No 119-Α, σελ. 15 § 37). Εντούτοις, στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο σημειώνει, ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει αποδεικτικό έγγραφο σε ό,τι αφορά τα έξοδα, που πραγματοποιήθηκαν ενώπιον των δικαστηρίων, που επιλήφθηκαν του θέματος. Συντρέχει, λοιπόν, περίπτωση να απορριφθεί το μέρος αυτό των αξιώσεων. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο προσφεύγων για τις ανάγκες εκπροσώπησής του, το Δικαστήριο παρατηρεί, ότι οι αξιώσεις του τελευταίου δεν είναι ούτε λεπτομερείς, ούτε συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Πρέπει, λοιπόν, να απορριφθεί το αίτημά του στο θέμα αυτό, επίσης.

Γ.- ΤΟΚΟΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ

30.- Το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να βασίσει τα επιτόκια των τόκων υπερημερίας στο οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή δεκτή σχετικά με το παράπονο, που εκφράσθηκε για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και απαράδεκτο για το επιπλέον.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπάρχει παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης

3. *Αποφαίνεται* ότι

- το εναγόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλει στον προσφεύγοντα μέσα σε διάστημα τριών μηνών από τότε που η απόφαση θα καταστεί οριστική, σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, € 1.000 για ηθική βλάβη, πλέον των φόρων επί του ανωτέρου ποσού.
- από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξηθεί με απλό επιτόκιο ίσο με το οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που εφαρμόζεται κατά την περίοδο αυτή, αυξημένο κατά τρεις μονάδες ποσοστού.

4. *Απορρίπτει* την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για το επιπλέον.

Συντάχθηκε στα γαλλικά, μετά κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 10 Φεβρουαρίου 2005 σε εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

Υπογραφές

Σορεν ΝΙΕΛΣΕΝ

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Γραμματέας

Πρόεδρος

Επικύρωση του φωτοαντιγράφου στο Στρασβούργο στις 10.02.2005 από το Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ, Γραμματέα

Υπογραφή Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο αντίγραφο στα γαλλικά

Αθήνα, 04.06.2005 Η Μεταφράστρια Ε. Παπαμαύρου